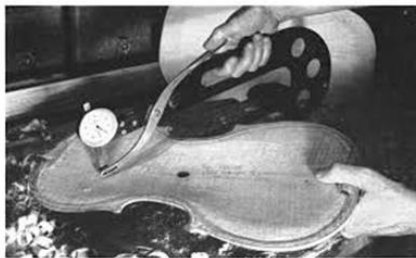

KONFERENCE MCFMI:

16. 6. 2021

–

17. 6. 2021

DOKUMENTACE, KONZERVACE A
RESTAUROVÁNÍ HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

České muzeum hudby, Karmelitská 2, 118 00
Praha 1

METODICKÉ CENTRUM
DOKUMENTACE, KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ
HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

**NÁRODNÍ
MUZEUM**

**MINISTERSTVO
KULTURY**

Tento projekt je realizován s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky.

METODICKÉ CENTRUM DOKUMENTACE, KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

www.mcmi.cz

Hudební nástroje jsou předmětem výzkumu specializované muzikologické disciplíny – organologie. Jejich zkoumání a zhodnocení vyžadují odborné postupy. Totéž platí o zásadách jejich ošetření a také o pravidlech zacházení s nimi. Vzhledem k tomu, že hudební nástroje se ze své podstaty od ostatních předmětů kulturní a historické hodnoty zásadně liší, je nutné aplikovat při jejich správě vhodné a odborně správné metody.

Metodické centrum dokumentace, konzervace a restaurování hudebních nástrojů (dále jen MCMi) bylo založeno při oddělení hudebních nástrojů Českého muzea hudby v roce 2016. Cílem tohoto projektu je zajištění odborné správy hudebních nástrojů jako předmětů historické a kulturní hodnoty ve sbírkách paměťových institucí v ČR, tj. jejich odborná dokumentace, posouzení stavu a navržení i realizace vhodných konzervátorských či restaurátorských zásahů. Výsledkem stanoveného cíle je záchrana cenného kulturního a historického dědictví naší země a jeho prezentace široké veřejnosti.

Cíl projektu a klíčové aktivity

Vznik MC byl zapříčiněn neuspokojivým stavem historických hudebních nástrojů v českých sbírkách, který se projevil zejména:

- nedostatečnou či nevyhovující dokumentací předmětů,
- jejich špatným stavem,
- nevyhovujícími podmínkami uložení a
- nevyhovující péčí o předměty, které měly za následek další degradaci předmětů vysoké historické a kulturní hodnoty.

Vzhledem k tomu, že z logických důvodů není možné zajistit správu všech sbírek hudebních nástrojů specializovanými odbornými pracovníky,

usiluje MCMI o vytvoření praktických metodik a metodických návodů, které by poskytly klíč k odbornému zhodnocení sbírek hudebních nástrojů a následné péči o ně.

MCMI působí od počátku na dvou úrovních:

a) kontaktně (spoluprací zejména s muzejními a památkovými institucemi, kterým poskytuje odborné posouzení sbírek hudebních nástrojů jak z pohledu dokumentace, tak také z pohledu zhodnocení stavu nástrojů a návržení následné péče);

b) bezkontaktně jako informační portál v dané oblasti (zejména prostřednictvím webových stránek – sledováním aktualit v oboru, shromažďováním odborných textů, vytvářením odborných databází, budováním odborné knihovny přístupné veřejnosti atd.).

Metodiky jsou vytvářeny postupně, jako obecná pravidla i jako specifické požadavky pro jednotlivé nástrojové skupiny. Obsahově jsou dále děleny do čtyř podskupin:

metodiky dokumentace usilují o kodifikaci dokumentačního schématu pro jednotlivé skupiny hudebních nástrojů tvorbou dokumentačních formulářů a metodických návodů pro jejich vyplnění. V rámci této oblasti je velký důraz kladen též na problematiku digitalizace hudebních nástrojů, která je vnímána v současné době jako klíčový úkol, jehož cílem je

- digitální uchování kulturního obsahu a jeho současného stavu, který může mít omezenou životnost (konzervace předmětu v digitální podobě);
- možnost zprostředkování všeobecného přístupu k digitalizovanému materiálu bezkontaktně (ochrana citlivých předmětů před poškozením v důsledku časté manipulace) a bez ohledu na místo jeho fyzického uložení (zpřístupnění maximálního množství informací o předmětu široké laické i odborné veřejnosti);
- zefektivnění správy sbírky (evidenční a identifikační zajištění předmětu);

metodiky preventivní konzervace definují základní podmínky potřebné k materiálové i konstrukční stabilitě hudebních nástrojů tak, aby nedocházelo k jejich degradaci, resp. aby se jejich degradace snížila na minimum (jedná se o přímý, bezkontaktní zásah na předmětu);

metodiky konzervace určují způsob základního ošetření předmětu přímým, tedy kontaktním zásahem, jehož cílem je stabilizace fyzického stavu předmětu;

metodiky restaurování popisují náročný proces odborného zásahu na nástroji vedoucí k obnovení jeho původní podoby (případně též funkce) definicí specifických postupů, které respektují technickou, zvukovou a výtvarnou strukturu originálu.

Účelem těchto metodik je vytvořit jasný a srozumitelný návod, který nahradí osobní odborné konzultace při základní dokumentaci, posouzení stavu a navržení vhodné péče u historických hudebních nástrojů. Cílem projektu je přesné zjištění rozsahu a stavu hudebních nástrojů v českých sbírkách a zajištění vhodné péče tak, aby případná degradace byla zastavena nebo omezena na minimum a aby případné konzervátorské či restaurátorské zásahy byly provedeny vhodným způsobem.

Dalšími aktivitami MCMI jsou

- odborné zpracování hudebních nástrojů v českých sbírkách
- konzultace a poradenství v oblasti dokumentace, konzervace a restaurování hudebních nástrojů
- konzervátorsko-restaurátorské zásahy na hudebních nástrojích
- digitalizace historických hudebních nástrojů
- poskytování nezávislých odborných posouzení v oblasti dokumentace / konzervování / restaurování (včetně stanovení správného režimu zacházení se sbírkami hudebních nástrojů a hodnocení klimatických a světelných podmínek)
- tvorba pomocných prostředků pro dokumentaci hudebních nástrojů (databáze nástrojů / databáze výrobců dostupné z webu MCMI)

- spolupráce s ostatními metodickými centry a specializovanými institucemi v České republice i zahraničí
- budování odborné knihovny přístupné veřejnosti a elektronické knihovny dostupné z webu MCMI
- vzdělávací servis a propagace (konzultace, semináře, konference, web)

Databáze MCMI

Kromě odborných metodik na svých webových stránkách MCMI postupně zveřejňuje data ve dvou specializovaných databázích:

- **databázi hudebních nástrojů**

záměrem MCMI je na základě metodik a konzultací získat v budoucnu od zainteresovaných institucí informace o historických hudebních nástrojích v jejich sbírkách a tyto informace prezentovat v rámci jediné databáze, která tak může být užitečnou platformou nejen pro badatele, ale i pro samotné instituce;

- **databázi výrobců hudebních nástrojů**

přináší souhrn informací o výrobcích hudebních nástrojů převážně českého původu, nebo o výrobcích zahraničních, kteří v českých zemích určitý čas působili nebo se zde trvale usadili. Databáze výrobců je propojena s databází nástrojů, což bude postupně se zpracováním nástrojové databáze umožňovat uživatelům kromě studia informací o výrobcích také studium konkrétních dochovaných nástrojů z jeho dílny.

Závěr

Hudební nástroje jsou nedílnou a velice významnou součástí kulturního dědictví naší země. Cílem paměťových institucí je proto tyto nástroje shromažďovat, dokumentovat a pečovat o ně. Péče o hudební nástroje je

vzhledem k tomu, že předměty v sobě často kombinují různé materiály i techniky, značně specifická. Dnes jsou tyto historické předměty uchovávány a prezentovány převážně jako vizuální artefakty, nicméně nelze přehlížet jejich původní hudební funkci a zacházet s nimi pouze jako s předměty výtvarného umění či uměleckého řemesla.

Je však nutno mít zároveň na paměti to, že restaurování je zásah, který vždy do určité míry redukuje komplexní historickou hodnotu originálu, pro kterou je předmět uchováván. Paměťové instituce by měly vždy preferovat preventivní konzervaci před přímým zásahem na předmětu. Důsledná aplikace zásad preventivní konzervace znamená zastavení destrukce hudebního nástroje a získání dostatečného množství času pro odborné posouzení případných konzervátorských či restaurátorských zásahů.

Cílem MCMI je stanovit standardy v péči o historické hudební nástroje tak, aby u nich bylo dosaženo co nejdelší životnosti za předpokladu co nejmenších zásahů eliminujících jejich historickou hodnotu.

PROGRAM KONFERENCE

STŘEDA, 16. ČERVNA 2021

08:30 – 09:00 prezence účastníků

Zahájení konference

09:05 – 09:30 Tereza Žůrková: Obecné zásady a standardy dokumentace hudebních nástrojů

09:30 – 10:00 Daniela Kotašová: Nápisy na harfách. Příspěvek k metodice dokumentace harf

10:00 – 10:30 přestávka

10:30 – 11:00 Barbora Kadlíčková: Niněry ze sbírky Českého muzea hudby

11:00 – 11:30 Jan Kříženecký: Speciální úložné systémy na hudební nástroje

11:30 – 12:00 Tomáš Slavický: Databáze výrobců hudebních nástrojů MCMH

12:00 – 14:00 přestávka na oběd

14:00 – 14:30 Petr Koukal: Hudební památky a jejich obnova z pohledu památkové péče

14:30 – 15:00 Viktor Hruška: Možnosti a problémy data miningu v organologických aplikacích

15:00 – 15:30 Milan Guštar: Monitorování uměleckých předmětů

15:30 – 16:00 přestávka

16:00 – 16:30 Jiří Čepelák: Loutnové nástroje v muzeích, jejich konzervace a restaurování

16:30 – 17:00 Jan Tuláček: „...a vbořím se směle do staré škatule“ aneb jak nerestaurovat muzeální kytary z období 19. století

ČTVRTEK, 17. ČERVNA 2021

09:00 – 09:30 Jana Burdová: Systematika a nová muzejní evidence citer Vlastivědného muzea v Olomouci

09:30 – 10:00 František Kůs: Restaurování houslí Didier Nicolas ainé

10:00 – 10:30 Adam Bitljan: Restaurování „Perleťového klavíru“ ze sbírek Českého muzea hudby

10:30 – 11:00 *přestávka*

11:00 – 11:30 Veronika Sovková: Restaurování barokního kontrabasu olomoucké provenience

11:30 – 12:00 Jan Bečička: Restaurování klavichordu z pozůstalosti hudebního skladatele Augusta Stradala

12:00 – 12:30 Zdeněk Otčenášek: Vliv použitých technologií při restaurování varhan na jejich zvuk

12:30 – 14:00 *přestávka na oběd*

14:00 – 14:30 Simona Šindlářová – Alena Selucká: Klavír Leoše Janáčka

14:30 – 15:00 František Ibl: Problematika restaurování žesťových dechových nástrojů

15:00 – 15:30 *přestávka*

15:30 – 16:30 exkurze do restaurátorských dílen Českého muzea hudby

ABSTRAKTY PŘÍSPĚVKŮ

Tereza Žůrková: Obecné zásady a standardy dokumentace hudebních nástrojů

Hudební nástroje jsou v českých sbírkách obvykle (s několika výjimkami) součástí historicko-kulturních fondů nespécializovaných muzeí. Odpovědní pracovníci těchto fondů (nejčastěji etnografové, historici či historici umění) často narážejí při dokumentaci a katalogizaci hudebních nástrojů na problémy spojené s neznalostí organologické problematiky. Příspěvek shrnuje současný stav problematiky dokumentace hudebních nástrojů, upozorňuje na úskalí s tím spojená a představuje aktivity, které MCMi v tomto směru vyvíjí jako pomoc pro zainteresované instituce.

Daniela Kotošová: Nápis na harfách. Příspěvek k metodice dokumentace harf

Prezentace se zaměřuje na jeden aspekt připravované metodiky dokumentace harf. Na konkrétních příkladech nástrojů se předvede, na které „skryté“ informace je potřeba se soustředit a jak lze výsledky nově získaných údajů odborně vyhodnocovat. Jednu z více otázek tvoří například možnost identifikace výrobce harfy u nástroje bez signování. Autorka se ve svém příspěvku opírá jak o výsledky své práce se sbírkou harf Českého muzea hudby, tak i o zkušenosti zahraničních kurátorů a restaurátorů.

Barbora Kadlíčková: Niněry ze sbírky Českého muzea hudby

Niněry patří k hudebním nástrojům s bohatou historií, které v současnosti získávají novou vlnu pozornosti ze strany zahraničních i domácích výrobců, a hudebníků nejrůznějšího žánrového zaměření. Tento částečně mechanizovaný chordofon, charakteristický svým specifickým vzhledem a zvukem, byl historicky rozšířen také v českých zemích, kde se v 19. století vyvinula jeho lokální podoba s výraznými lidovými rysy a rozměrným

korpusem. Ve fondech českých institucí je umístěno více než třicet niněr, z nichž osm náleží do sbírky Českého muzea hudby. Mezi nimi jsou zastoupeny české rustikální niněry a také vysoce umělecky zpracované nástroje francouzského typu. Na příkladech těchto značně rozmanitých exemplářů, pocházejících převážně z 19. století, budou v příspěvku představena konstrukční specifika niněr, užívaná terminologie, tradiční i nové materiály pro výrobu, a také ukázky výtvarného zpracování spojené s jedinečností každého kusu.

Jan Kříženecký: Speciální úložné systémy na hudební nástroje

Příspěvek představí poznatky a zkušenosti týkající se vhodného uložení hudebních nástrojů a příslušných speciálních úložných systémů, které byly získány při přestavbě Centrálního depozitáře Českého muzea hudby v Litoměřicích. Cílem řešení je nejen vhodné uložení s ohledem na charakter nástrojů, ale také snaha o efektivní využití prostoru za dodržení předpokladu snadné manipulace i s objemnými předměty.

Tomáš Slavický: Databáze výrobců hudebních nástrojů MCMI

České země byly od 16. do 20. století domovem a působištěm tisíců výrobců hudebních nástrojů, od domácích dílem až po firmy s exportem do celého světa. Jejich evidence je základním úkolem organologického výzkumu i vstupním předpokladem pro dokumentaci dochovaných hudebních nástrojů u nás i ve světě. V rámci MCMI byl obnoven projekt, jehož mezivýsledkem je kartotéka zpracovaná před rokem 1980 týmem oddělení hudebních nástrojů pod vedením Jindřicha Kellera. Jako první krok je zveřejněna tato kartotéka formou prohledávatelných náhledů. Následuje zpracování excerpt do formy slovníkových hesel. Posledním úkolem pak bude aktualizace podle stavu nejnovějšího výzkumu a literatury. Práce pokračuje s přáním, aby byla co nejdříve zpřístupněna stávající data, a aby jejich další zpracování maximálně usnadnilo práci každému dalšímu uživateli.

Petr Koukal: Hudební památky a jejich obnova z pohledu památkové péče

Vzhledem k platné legislativě lze hovořit o dvojitým pohledu na obnovu hudebních památek – muzejním a památkářským. Nejnovější poznatky a zkušenosti prokazují, že toto dělení je v podstatě formální, bez hlubší praktické reflexe. Společným základem být měla být premisa, že jakýkoliv stupeň obnovy (základní péče, údržba, konzervace, restaurování) musí mít za cíl ochranu a odpovídající restituci zvuku těchto památek, přičemž obnova hmotné substance je tomu podřízena. Lze to doložit na příkladech z oblasti varhanní a zvonové památkové péče.

Viktor Hruška: Možnosti a problémy data miningu v organologických aplikacích

Techniky data miningu („těžby dat“) jsou dnes už neodmyslitelně spjaté se získáváním informací z velkých databázových souborů. Ačkoli dokumentace hudebních nástrojů pochopitelně nepatří mezi hlavní oblasti aplikace těchto technik, i pro tento obor je za určitých podmínek možné zmíněné postupy velmi dobře použít. Příspěvek si klade za cíl seznámit s potenciálem data miningu a jeho úskalími ve zpracovávání organologických databází. Obecnější úvahy budou doplněny konkrétními příklady: nacházení klíčových parametrů popisu zahájení tónu retné varhanní píšťaly, návrh postupu řešení otázky „Existují typické české varhany?“.

Milan Guštar: Monitorování uměleckých předmětů

Hudební nástroje patří k citlivým předmětům, které při uchování, transportu i užívání vyžadují zvláštní péči. Mezi hudebními nástroji mají zvláštní postavení varhany, a to jak pro jejich vazbu na interiér, ve kterém jsou umístěny, tak i pro jejich rozměry, složitost i cenu. Pro monitorování klimatických podmínek a sledování provozu varhan by ve Výzkumném centru hudební akustiky pražské HAMU vyvinut elektronický záznamový přístroj, který umožňuje dlouhodobě zaznamenávat sledované veličiny. Miniaturizovanou verzi přístroje lze použít i pro sledování klimatických

podmínek jiných hudebních nástrojů a dalších citlivých předmětů. V současnosti je ve spolupráci se sdružením CESNET testován modernizovaný přístroj, který prostřednictvím bezdrátové sítě Internetu věci přenáší informace o okamžitých hodnotách sledovaných klimatických a provozních veličin a umožňuje sledovat i hodnoty zrychlení a náklonu, které poskytují informace o manipulaci se sledovaným předmětem.

Jiří Čepelák: Loutnové nástroje v muzeích, jejich konzervace a restaurování

Příspěvek přináší krátký přehled vývoje evropské loutny v historii (od 15. století po současnost), definuje centra stavby loutnových nástrojů v 16.–18. století a formu jejich distribuce v minulosti. Dále se zabývá typologií loutnových nástrojů, jejich konstrukčními znaky a materiály a proměnami loutnových nástrojů v minulosti (přestavby podle požadavků doby). Autor představuje některé loutnové nástroje v muzejních sbírkách (České muzeum hudby) s ohledem na jejich konzervaci a restaurování.

Jan Tuláček: „...a vbořím se směle do staré škatule“ aneb jak nerestaurovat muzeální kytary z období 19. století

Jaká jsou možná vodítka pro určení a dataci kytar se zřetelem k nástrojům nacházejícím se ve sbírkách na našem území? Co je terciová kytara neboli "terckytara" a jak ji poznat? Příspěvek představí charakteristické konstrukční detaily vývoje kytary i obvyklá poškození kytar, se kterými se u nástrojů ve sbírkových fondech setkáváme. Zároveň uvede případné zásahy, které jsou vhodné pro konzervaci historických kytar.

Jana Burdová: Systematika a nová muzejní evidence citer Vlastivědného muzea v Olomouci

Příspěvek přináší vhled do problematiky muzejní evidence citer a vznikl na základě dlouhodobého průzkumu hudebního fondu Vlastivědného muzea v Olomouci. Jeho dílčím výstupem je návrh nového strukturovaného katalogu těchto nástrojů, který je zpracovaný dle aktuálních organologických požadavků. Nedílnou součástí této problematiky je také

terminologické vymezení pojmu „citera“ ve světové organologii. V referátu bude představen návrh vlastní systematiky citer s ohledem na anglosaskou terminologii a struktura muzejního popisu těchto hudebních nástrojů s přihlédnutím na specifika nástrojových variant ve sbírce Vlastivědného muzea. Z hlediska lokálního kontextu bude poukázáno také na důležité vazby na hudební život obyvatel Olomouce a lokální nástrojařskou produkci.

František Kůs: Restaurování houslí Didier Nicolas aîné

V roce 2019 proběhlo restaurování houslí ze Státní sbírky hudebních nástrojů Českého muzea hudby, Didier Nicolas aîné. Nástroj patří k pozůstalosti po proslulém houslovém virtuóзовi a pedagogovi Františku Ondříčkovi, který nástroj sice používal, ale nejvíce a do konce života hrál na housle Carlo Giuseppe Testore. Pravděpodobně tedy byly housle Nicolas Ondříčkem zapůjčovány jeho žákům. Oprava nástroje proběhla v několika fázích. V první byl nástroj prozkoumán a byl určen rozsah jeho opravy. Poté byl proveden samotný restaurátorský zásah. Po zásahu byl nástroj nastrojen, seřízen a zvukově přezkoušen a v současné době je dlouhodobě zapůjčen k praktickému provozování.

Adam Bitljan: Restaurování „Perleťového klavíru“ ze sbírek Českého muzea hudby

Klavír značky „Johan Riedl in Nachod.“ byl získán do Českého muzea hudby v roce 2013 jako zajímavý příklad české nástrojařské výroby a jako takový následně vystaven v expozici muzea. Vzhledem ke stavu zejména vnějších pohledových částí klavíru bylo rozhodnuto o kompletním restaurování nástroje. Nástroj prošel ještě před akvizicí do sbírky odbornou opravou vnitřní mechanické části v dílnách vídeňského restaurátora Gerta Hechera a v minulosti také již méně kvalifikovaným zásahem na vnějších částech nástroje. Záměrem celého aktuálního zásahu tedy bylo uvést klavír do původního vizuálního stavu, který by vhodně reprezentoval klavírní tvorbu na adekvátní umělecko-řemeslné úrovni, jakou tento předmět představuje. Vzhledem k unikátní výzdobě kláves v

podobě obložení perletí a želvovinou je restaurátorský zásah v tomto rozsahu adekvátní významu nástroje ve sbírce klávesových nástrojů Českého muzea hudby.

Veronika Sovková: Restaurování barokního kontrbasu olomoucké provenience

Vlastivědné muzeum v Olomouci již několik let pravidelně využívá Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví vypisovaného Ministerstvem kultury ČR. V rámci tohoto programu byl v roce 2019 zrestaurován barokní kontrbas olomoucké provenience. Text se v první části zabývá olomouckými výrobci hudebních nástrojů, ve druhé části pak samotným restaurováním daného nástroje. Jeho původním stavem, demontáží, popisem dobových houslařských technologií, objevem viněty s uvedením výrobce, která byla překvapením, neboť do té doby bylo autorství nástroje přisuzováno jinému výrobcí.

Jan Bečička: Restaurování klavichordu z pozůstalosti hudebního skladatele Augusta Stradala

Příspěvek nastiňuje obecnou problematiku restaurování klávesových hudebních nástrojů. V úvodu seznámí autor posluchače s historií nástroje a jeho popisem – jedná se o volný klavichord z první poloviny 18. století (anonym) z pozůstalosti hudebního skladatele Augusta Stradala. Hlavní část příspěvku představí audiovizuální materiály s výkladem o postupu restaurování nástroje. V závěru příspěvek shrnuje požadavky na následnou péči o zrestaurovaný nástroj.

Zdeněk Otčenášek: Vliv použitých technologií při restaurování varhan na jejich zvuk

Byl-li účel zhotovení nějakého předmětu, aby produkoval určité zvuky, je ztráta schopnosti zvuk produkovat (i narušení původní kvality zvuku), ztrátou nejdůležitější hodnoty takového předmětu. Při uchovávání takovýchto „zvukových“ památek je nutné dokumentovat také zvuk a zvukové vlastnosti a při péči o ně dbát na jejich památkovou zvukovou

autenticitu. U historických varhan jsou neoddělitelnou součástí zvuku i akustické vlastnosti prostoru. Restaurátorské postupu je proto nutné posuzovat nejen z hlediska zachování autenticity fyzického stavu „zvukové“ památky, ale i jejího zvuku. V prezentaci jsou na příkladu historických varhan ukázány prostředky pro zvukové dokumentace a na příkladech restaurování varhanních píšťal (odstraňování nepůvodních zásahů do lábia a tlaku ve vzduchovém systému, úpravy průtoku vzduchu nohou píšťaly, rekonverze stěn poškozených červotočem, opravy prasklin v lotu) ukázány možnosti akustického hodnocení vlivu restaurátorských postupů na zvuk, včetně posouzení schopnosti těchto postupů obnovovat autentický zvuk.

Simona Šidlářová – Alena Selucká: Klavír Leoše Janáčka

Příspěvek si klade za cíl ve stručnosti informovat o restaurování klavíru Leoše Janáčka ze sbírek Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v roce 2018. Dále se zaměří na zhodnocení původního stavu klavíru vzhledem k působení různých mikroklimatických podmínek, kterým byl nástroj vystaven v minulosti a v novodobé muzejní expozici, během transportu a restaurování klavíru na specializovaném pracovišti ve Vídni, jakož i na shrnutí současných klimatických parametrů prostředí. Navržena jsou reálná opatření pro zajištění větší stability mikroklimatu prostoru, vycházející jednak z konzervátorských nároků, ale i z požadavku komfortu návštěvníků během návštěvy expozice či koncertu. Autorky na příkladu příběhu klavíru Leoše Janáčka otevírají diskusi na téma ideální muzejní klima versus reálné muzejní podmínky.

František Ibl: Problematika restaurování žesťových dechových nástrojů

Příspěvek bude věnován obecné problematice konzervace a restaurování historických žesťových dechových nástrojů. V úvodu představí stručně vývoj a princip nátrubkových dechových nástrojů. Na ukázkách z restaurování lesního rohu od V. F. Červeného, C trubky z dílny Josefa Wolfa a oprav současných nástrojů budou popsány možnosti a techniky řemeslného restaurování a konzervování historických nástrojů.

MEDAILONKY AUTORŮ

Jan Bečička

studoval u klavírnické firmy Petrof a dále na Střední uměleckoprůmyslové škole v Praze (obor Tvarování dřeva a řezbářství). Absolvoval několik stáží v dílnách na stavbu klávesových hudebních nástrojů. Od roku 1997 se zabývá stavbou a restaurováním historických klávesových hudebních nástrojů. V roce 2009 mu bylo Ministerstvem kultury České republiky uděleno povolení k obnově kulturních památek se specializací na restaurování strunných klávesových nástrojů.

✉ info@harpichord.cz

☎ +420 777 879 734

Adam Bitljan (České muzeum hudby, MCMI)

absolvoval Střední školu tvorby a designu nábytku v Liberci, Vyšší odbornou školu uměleckých řemesel v Brně (obor Restaurování a konzervování nábytku a nepolychromované dřevorezby pod vedením ak. mal. Pavla Luffera, ak. soch. Petra Jedličky, prof. Petra Jandy a prof. Josefa Filipa) a výtvarné kurzy pod vedením ak. mal. Evy Kubínové. V letech 2003–2004 působil jako restaurátor na pracovišti státního zámku Sychrov, poté působil jako restaurátor pro soukromé sběratele i galerie a muzea v ČR. V roce 2014 založil v Praze externí restaurátorské a konzervátorské pracoviště Severočeského muzea v Liberci. Od roku 2015 pracuje na pozici restaurátor v Národním muzeu – Českém muzeu hudby a od roku 2016 zároveň jako odborný pracovník MCMI. Je absolventem odborných seminářů a workshopů v ČR, Norsku a Velké Británii, jako pracovník MCMI prezentuje centrum na odborných konferencích v ČR i v zahraničí.

✉ adam.bitljan@nm.cz

☎ +420 724 821 848, +420 224 497 711

Jana Burdová (FF UP, Olomouc)

absolvovala Konzervatoř Evangelické akademie v Olomouci (klasický zpěv, varhany) a Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci (český jazyk a literatura a hudební kultura se zaměřením na vzdělávání). V současné době dokončuje magisterské studium na Filozofické fakultě UP, kde se badatelsky věnuje výzkumu hudebních nástrojů ve Vlastivědném muzeu v Olomouci. Aktivně spolupracuje se soubory historizující hudby, kde hraje na repliky středověkých nástrojů.

✉ Burd.ja@seznam.cz

Jiří Čepelák

absolvoval Střední průmyslovou školu výroby hudebních nástrojů v Kraslicích. Patnáct let pracoval jako konzervátor muzea v Karlových Varech. Zájem o loutnu jej přivedl ke stáži, kterou absolvoval u loutnaře Güntera Marka v Utrechtu, a k letnímu kurzu u Davida van Edwardse. Od roku 1994 staví loutny profesionálně. Zabývá se též dokumentací originálních historických nástrojů, z nichž některé restauroval.

✉ jiri@cepelak.cz

Milan Guštar (Výzkumné centrum hudební akustiky HAMU)

pracuje ve Výzkumném centru hudební akustiky pražské HAMU, kde se věnuje výzkumu v oblasti organologie, hudební teorie a elektroakustiky.

✉ milan.gustar@hamu.cz

Viktor Hruška (Výzkumné centrum hudební akustiky HAMU)

je akustik a muzikolog. Působí ve Výzkumném centru hudební akustiky HAMU jako vědecký pracovník se zaměřením na fyziku hudebních nástrojů, speciálně na teorii generování zvuku ve vířivém proudění.

✉ hruska.viktor@hamu.cz

František Ibl (Národní technické muzeum)

absolvoval SPŠ a SOU hudebních nástrojů v Kraslicích v oboru mechanik dechových nástrojů. Od roku 2008 se věnuje opravám žesťových hudebních nástrojů a zároveň restaurování nástrojů historických. Působil jako restaurátor a konzervátor hudebních nástrojů v Českém muzeu hudby, v současné době je zaměstnán v restaurátorských dílnách Národního technického muzea.

✉ frantisek.ibl@ntm.cz

Barbora Kadlíčková (Ústav hudební vědy, FF MUNI)

vystudovala hru na housle na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Poté začala studovat hudební vědu na Masarykově univerzitě, kde nyní působí jako doktorandka s výzkumem zaměřeným na smyčcové nástroje ve sbírce Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea. Pracuje jako průvodkyně v Památníku Leoše Janáčka a píše pro hudební časopis Full Moon.

✉ bara.kadlickova@gmail.com

Daniela Kotašová (České muzeum hudby, MCMI)

absolvovala hudební vědu na FF UK v Praze, FF MU v Brně a stáž ve třech německých kulturních institucích. Od roku 2004 působí na pozici kurátorky sbírky Českého muzea hudby se specializací na historické hudební nástroje. V tomto oboru publikovala více textů a spolupracovala také na některých výstavních projektech.

✉ daniela.kotasova@nm.cz

☎ +420 224 497 728

Petr Koukal (Národní památkový ústav)

studoval na univerzitách v Brně (PhDr.) a Olomouci (Ph.D.). Specializuje se na dějiny hudby a varhanní kultury českých historických zemí v 17.–19. století. V letech 1988–2013 pracoval jako vedoucí muzikologického pracoviště Slezského zemského muzea v Opavě. Od roku 2000 se věnuje problematice památkové péče a působí jako specialista na hudební

památky a organolog Národního památkového ústavu. Je autorem platné metodiky pro památkovou ochranu varhan v ČR a dalších cca 100 odborných textů a monografií publikovaných v České republice, Polsku, Německu, Slovensku a USA.

✉ koukal.petr@npu.cz

Jan Kříženecký (České muzeum hudby, MCFM)

pracuje jako kurátor sbírky hudebních nástrojů v Českém muzeu hudby. Dříve pracoval jako kurátor v oddělení strojírenství Národního technického muzea. Vystudoval Střední průmyslovou školu strojírenskou a elektrotechnickou v Praze a stavbu hudebních nástrojů v Kraslicích. Ve volném čase se věnuje fotografování a výrobě kytar a lidových píšťal.

✉ jan.krizenecy@nm.cz

☎ +420 224 497 750

František Kůs (České muzeum hudby, MCFM)

se vyučil houslařem v Lubech u Chebu roku 1992. V témže roce si otevřel vlastní dílnu v Ostrově u Karlových Varů, kde staví nové nástroje a provádí opravy a seřizování. V roce 1999 byl přijat do Kruhu Umělců Houslařů a v letech 2000–2002 pracoval v ateliéru Jana Baptisty a Přemysla Otakara Špidlenových. Účastnil se mezinárodních houslařských soutěží, odkud získal stříbrnou medaili za houslový tón (USA 2002) a 1. místo za práci, umělecký dojem, zvláštní ocenění italské houslařské asociace za lak (Náchod 2008). Od roku 2018 pracuje jako restaurátor v Českém muzeu hudby, kde pečuje o nástroje Státní sbírky hudebních nástrojů. Je aktivním hudebníkem.

✉ frantisek.kus@nm.cz

☎ +420 605 858 043, +420 224 497 715

Zdeněk Otčenášek (Výzkumné centrum hudební akustiky HAMU)

se věnuje psychoakustickým výzkumům v oblasti barvy zvuku a hudebně akustickému výzkumu varhan, houslí, kytar, pěveckého hlasu. Zaměřen je

jak na vnímání vlastností zvuku posluchačem, tak na akustické vlastnosti hudebních nástrojů, při jeho vzniku, a prostorů, při jeho šíření.

Vystudoval Elektrotechnickou fakultu ČVUT Praha (ing. v oboru elektronika), absolvoval odborné stáže (firma Intertechnique v Paříži – vícekanálové kmitočtové analyzátoři, Cochlear v Zurichu – kochleární implantáty) a postgraduální studium na Elektrotechnické fakultě ČVUT Praha (Ph.D. ve specializaci akustika). Je pedagogem na HAMU v Praze (výuka hudebně akustických předmětů bakalářského, magisterského a doktorského studia) a člen Oborové rady doktorského studijního programu Zvuková tvorba. Pracoval jako výzkumný pracovník v oddělení hudební a psychologické akustiky ve Výzkumném ústavu zvukové, obrazové a reprodukční techniky v Praze (VÚZORT) a firmě SONING. Nyní je výzkumným a vědeckým pracovníkem Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění v Praze a vedoucím Výzkumného centra hudební akustiky MARC HAMU.

✉ zdenek.otcenasek@hamu.cz

Alena Selucká (Metodické centrum konzervace)

působí jako náměstkyně pro Metodické centrum konzervace Technického muzea v Brně. Věnuje se zejména průzkumu a konzervaci kovových artefaktů, preventivní konzervaci se zaměřením na monitoring a vyhodnocování mikroklimatických parametrů. Je editorkou časopisu Fórum pro konzervátory-restaurátory a členkou Výboru Komise konzervátorů-restaurátorů AMG.

✉ selucka@technicalmuseum.cz

Tomáš Slavický (České muzeum hudby, MCMI)

absolvoval hudební vědu v Praze (Mgr. 1996, Ph.D. 2002). Pracoval na Ústavu hudební vědy (1996–2002) a Etnologickém ústavu AV ČR (2003–2018), kde se účastnil mezioborových výzkumných a edičních projektů, zároveň vykonával práce pedagogické a popularizační. Od roku 2018 pracuje v Národním muzeu – Českém muzeu hudby jako kurátor a jako spolupracovník MCMI. Specializuje se na výzkum hudební kultury českých

zemí (17.–20. století) z hlediska hudebně historického, etnomuzikologického a organologického.

✉ tomas.slavicky@nm.cz

☎ +420 224 497 756

Veronika Sovková (Vlastivědné muzeum v Olomouci)

vystudovala obor historie s rozšířenou výukou jazyků na Slezské univerzitě v Opavě. Od roku 2000 pracuje jako kurátorka ve Vlastivědném muzeu v Olomouci. Do roku 2010 měla na starost fondy Vlastivěda Šternberk a Archiv VMO. Po návratu z mateřských dovolených je od roku 2017 kurátorkou fondů Vlastivěda Šternberk, Hudební fond, Lékařsko-lékařenský fond a fond Zábava a hry. Zabývá se zejména problematikou dějin ženy a dětství a rovněž historií hraček. Je kurátorkou či spolukurátorkou řady výstav s touto problematikou.

✉ sovkova@vmo.cz

Simona Šindlářová (Moravské zemské muzeum – Oddělení dějin hudby)

je kurátorkou sbírek Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, zabývá se preventivní konzervací v kontextu hudebně historických sbírek.

✉ ssindlarova@mzm.cz

Jan Tuláček

absolvoval HAMU (hra na kytaru), dlouhodobě se zajímá o kytarářskou praxi 19. století. Zabývá se stavbou kopií kytar podle nástrojů z 19. století, které zdokumentoval během své praxe při opravách historických originálů ze soukromých sbírek či muzeí. Od roku 2010 je členem Cechu houslařů pražských.

✉ jan@tulacek.cz

☎ +420 732 850 677

Tereza Žůrková (České muzeum hudby, MCMH)

vystudovala hudební vědu na Masarykově univerzitě v Brně. Krátce působila jako kurátorka hudební sbírky Vlastivědného muzea v Olomouci

(2011). Od roku 2012 pracuje jako kurátorka oddělení hudebních nástrojů Českého muzea hudby a od roku 2016 jako koordinátorka MCMI. Zabývá se zejména nátrubkovými dechovými nástroji, historií českého nástrojařského řemesla a organologickou terminologií.

✉ tereza.zurkova@nm.cz

☎ +420 771 135 353, +420 224 497 713

